

Nr 362.

Av herr **Andersson** i Grimbo **m. fl.**, *anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utvidgande av överstyrelsen för rikets allmänna läroverk till en överstyrelse för skolväsendet i riket.*

Kostnaderna i det hela för Sveriges folkskolor uppgingo	
år 1890 till	kronor 13,402,899: —
» 1900 »	» 23,076,418: —
» 1910 »	» 41,506,160: —

Här inräknas såväl statens som kommunernas andelar.

Det är ju ett glädjande faktum, att man velat offra så mycket i vårt, i skattehänseende ej så litet betungade land för en så god sak som denna, och man måste ju ock erkänna, att den nuvarande ledningen ej svikit sin uppgift, då det nu kan sägas, att Sverige står bland de främsta av alla nationer i världen på detta område.

Under dessa erkännansvärda omständigheter kan man dock ej vara blind för, att en sak, även om den i sig själv är god, kan drivas längre än nödigt och nyttigt är.

Föreliggande Kungl. Maj:ts proposition, nr 204, angående gemensam överstyrelse för rikets hela skolväsende avser tydligtvis, att till en än högre grad utveckla detsamma, särskilt vad folkskolorna beträffar. Man kan väl kalla det en språngmarch, den hastiga utveckling på detta område, som vi de senare decennierna bevittnat. Men att köra på denna väg med alltjämt ökad hastighet, och det under det att i vårt land någon efterblivenhet på detta område ej äger rum, medför betänkliga olägenheter. De kostnader stat och kommuner nu hava att bära för denna sak, äro, som visat blivit, högst betydliga. Den *merkostnad*, som för år 1914 äskas för den nu föreslagna skolöverstyrelsen är redan en betydande summa, över 100,000 kronor, och

Bihang till Riksdagens protokoll 1913. 4 saml. 168 häft. (Nr 362—363.) 1

man torde ej sakna anledning befara, att den kungl. propositionens antagande komme att medföra vida högre anslagsäskanden framdeles.

Isynnerhet lantmännen äro nu i vida högre grad betungade av folkskoleinstitutionen än vad man i allmänhet rätt besinnar. Detta är fallet ej blott i skattehänseende, vilket i ett flertal fattiga kommuner visserligen är tungt att bära, utan ock i anseende till både den för den fattigare befolkningen dryga kostnad det medför, att hålla barnen i skola en längre följd av år, och i anseende till den betydande och i många fall oersättliga förlust av arbetskraft till skötande av hemmet och jordbruket, som detta medför. I nuvarande, för jordbruket brydsamma tider, då arbetslönerna oupphörligt stegras och legoarbetare bliva allt svårare att tillfredsställa, bör detta noga beaktas. Skulle en stegring i dessa olägenheter uppstå, bleve det mer än landsbygdens befolkning i allmänhet kunde uthärda.

Det låter lätt tänka sig, att genom förenandet av alla de krafter, som arbeta på att tillägna vårt folk bokliga kunskaper, vilket skulle ske genom inrättandet av skolöverstyrelsen, en makt skapades, som mer än nödigt och nyttigt vore komme att rivalisera med tillägnet åt isynnerhet vår jordbrukande befolkning av lust för praktiskt arbete vid hemmet.

Det har vid skolstyrelsernas och skolornas nuvarande organisation ej förelegat hinder för lantbefolkningens barn och för de mindre bemedlades, att, då anlag därtill förelåg, inhämta boklig och vetenskaplig bildning, och exempel på detta förhållande föreligga i mängd. En eventuellt större konkurrens på detta område komme ej att göra den saken lättare för de mindre bemedlade.

Även måste påpekas, att i departementalkommitténs betänkande, i den del det kan komma att resultera i en ändring i högsta instansen av ledningen av skolväsendet genom bifall till den kungl. propositionen, ett föregripande kunde komma att äga rum genom att innan denna sak ordnats bifalla densamma.

Slutligen anföres som ett avgörande skäl till avslag på den kungl. propositionen, som nu är föremål för Riksdagens beslut, att denna, särskilt i anseende till dess vikt och omfattning, alldeles för sent kommit Riksdagen tillhanda.

Under erkännande av ett möjligen föreliggande behov av en förstärkning av arbetskrafterna inom de respektive skolstyrelserna i anseende till ärendenas mångfald, och större möjlighet till initiativtagande inom desamma, vilket allt torde kunna ordnas tillsvidare utan tillsättande av föreslagna skolöverstyrelse, finna vi på grund av anförda skäl, att realiserandet av föreliggande kungl. förslag skulle leda till *dels* mycket stora kostnader,

dels eventuellt kan verka till uppoffrandet för särskilt lantbefolkningen av arbetskraft, som under närvarande tidsomständigheter är för densamma alldeles oundgänglig, *dels ock* till föregripande av kommande beslut i departementalfrågan, samt, då dessutom förslaget kommit Riksdagen så sent tillhanda, att densamma flesta ledamöter omöjligen kunnat grundligen sätta sig in i dess alla omständigheter, yrka vi,

att föreliggande kungl. proposition nr 204 angående skolöverstyrelsen icke måtte av Riksdagen bifallas.

Stockholm den 30 april 1913.

Herman Andersson.

Cornelius Olsson.

Wilh. Hellberg.

Emil Bengtsson.

Bernhard Nilsson.

J. M. Johansson.

Joh. Zelahn.

A. R. Rosenquist.

E. Rääf.

Pehr Aug. Andersson.

F. O. Mörtzell.

Nr 363.

Av herr **Branting**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utvidgande av överstyrelsen för rikets allmänna läroverk till en överstyrelse för skolväsendet i riket.

Vid granskning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 204, angående en överstyrelse för skolväsendet i riket synes ett synnerligen viktigt led i vår ungdoms fostran hava vunnit väl litet beaktande i jämförelse med övriga dithörande grenar, nämligen ungdomens fysiska fostran, som förvisso är av stor betydelse för ett folks framtid och i vissa avseenden lika viktigt som annan fostran.

Vilket utrymme och vilken betydelse har i den kungl. propositionen tillmätts den fysiska uppfostran? Kungl. Maj:t har, följande folkundervisningskommittén, föreslagit att denna del av ungdomens fostran skulle tillgodoseas i överstyrelsen genom en till densamma knuten sakkunnig person,